

A Bocskor-daloskönyv énekei.

(Vége.)

XXXI.

Alia.

1. Halljátok meg panaszímot, bizon nem kicsin van;
Mert hasamban nagy üresség jó lakás miatt van.
Ugy búsulok, hogy az tálban;
De nem az én tarisznyámban
Hever a sült kappan.
2. Igen, látom, vigan laktok s engem nem kínáltok,
Elfogadnám, ha egy pohár borral kínálnátok,
Bár soká nem hurezólnátok,
Csukákkal hányigálnátok,
Ne sópánkodnátok.
3. Mondá ugyan völegény ur: majd egy lépént adok.
De én azzal sem ~~heverem~~¹ hitván czondorámot, *keverem*
Az én üres tarisznyámat,
Hogy felrontsa az vállamat,
Igen bánám aztot.
4. De bár avagy egy mondaná, ünck asztalfőre;
Én nem bánám, ha nem is az menyasszony mellé,
Bár szűzek közt egyik mellé,
Csak ne a kemence mellé,
Bár az ajtó mellé.
5. Amaz konc mit áll előttem? Adjad az kezemben.
Völegény uramot, sejtem, verik az fejiben.
Helye leszen az zsebemben,
Nem verem senki fejiben,
Mig tart az ~~velében~~. *veroben*

1 „Terhelem” helyett.

6. Ha az *konez* megfogvatkozik zsebemben az *velőtől, veró*¹
 Völegény uram szüntesse magát az örömtül,
 Mindjárt tartson az veréstül,
 Feje töviben eséstül,
 Mint az rossz esővitztül.
7. Az szüzek is csak suttognak, nem tom mit akarnak,
 Gondolom, hogy jól tartani engemet akarnak,
 De csak ne mosolyogjanak,
 Nem szólnék ellene annak,
 Ő akaratjoknak.
8. Azoknak is nagyon kedvek, látom, az italtra,
 De igen rosszul vigyáznak ők az én torkomra,
 Az én üres tarisznyámra,
 Nem hajtnak ők semmit arra,
 Hogy nagyon sok héja.
9. Völegény ur, előtted az lepény majd meghül,
 Asszonyom, amaz pohár bor előtted majd feldül.
 Köszönd reám, torkom hevül,
 Ne igyad meg csak egyedül,
 Mert fejed elszédül.
10. Völegény uramat, látom, szép személy mellett ül,
 Kin, elhiszem, hogy neki is szive igen örül;
 De én búsulok vesztettül,
 Hogy csak így élek egyedül,
 Míg az szer rám kerül.
11. Az torkomat az sok háló szintén átfogta,
 Teneremet¹) az éneklés szintén felrontotta,
 Senki dutkáját nem adta,
 Noha énekem hallgatta,
 Ha csak mosolygatta.
12. De hadd legyen, még völegény, tudom, én is leszek,
 Elöttem is vajás béles, tudom, akkor leszen,
 Engemet is az szép szüzek, *fenn nisták*
 Hivatalos szép vendégek,
 Tudom, fenn tisztelnék.

Finis.

1) Tenyeremet.

XXXII.

Alia.

1. Gyönyörű világom, Régi szabadságom, Meválsz tőlem, látom, Kedves ifjuságom. 2. Mint az víz, elfolynak, Éppen elapadnak, Az én ifjuságom Napi multon mulnak, Bánatim ujulnak, Naponként áradnak. 3. Barátim ha jutnak, Eszemben forognak, Könyvezéstől szívem Én nem enyhíthetem; Őket kesergenem Mindenkor kell nekem. 4. Kikkel én tanultam, Bujdostam s fáradtam, Gyakran mulatoztam, Vigan nyájaskodtam: Szívem kesergésben, Szemem könyvezésben Miattatok éppen Elapad egészen. 5. Tedd le muzsikádat, Amphion sipodat, Philades nótádat, Szép vigasságodat; Apolló muzsákkal, Zengő czitherákkal Szűnj az vigasságtul, Légy szomorúságban. 6. Én megelégettem, És éppen elteltem,	Míg világban éltem. Nincs már semmi kedvem, Világtul megválnom, El kell már távozznom, Nincs megmaradásom, Mindent el kell hagynom. 7. Világ álnokságát, És hízkelkedésit S annak csalárdságát, Mevettem hivságát. 8. Világ, már távozzál A te hivsággoddal; Elhagylak, ki voltál Sok ámitásokkal. 9. Semmit sem mutattál Mást csalárdságodnál; Füstnél és Vízí buboréknál. 10. Mindezek mulandók, Semmik nem állandók; Csak ideig tartók, Hamar változandók. 11. Egyedül csak élni, Istenemet félni, Akarok szenvedni, Gyászruhát viselni 12. Kiket megbántottam, Vagy szomorítottam, Vagy rossz példát adtam, Alkalmatlankodtam: Bocsánattal, kérek, Legyetek mindnyájtok El se felejtsetek, Míg világban éltek.

13. Az erős köfalak,
Vasrostély-ablakok
Közt fogok én lakni,
Valamig meghalok.
14. Futásomnak ezélját,
Életem határát,
Utolsó óráját
Ott végzem pályáját.¹⁾
15. Én is ott pályájját,
Istentül jutalmát... (Több nincs.)

1) Zavaros, talán így olvasandó.

XXXIII.

Szent ének.

1. Szent Istenem, kegyes atyám,
Az egekből tekints reánk;
Mert tenálad az hatalom,
Nincs emberben bizodalom.
2. Ne nézd vétkét fiadnak,
Lásd siralmat árváidnak:
Te népeid oltalmazd,
Hogy tégedet mind áldjanak.
3. Lábaidhoz leborulunk,
Magdolnával folyamodunk,
Könyhullással mosogassuk,
Ajkaikkal csókolgatjuk.
4. Ostorodat vedd el rólunk,
Fájdalminkat lásd, mert sirunk;
Bűneinket szívből szánjuk,
S töredelmességgel bánjuk.
5. Ellenségink elboritnak,
Javainkból kiforgatnak,
Siess Jézus oltalmunkra,
Légy vezérünk mi harcainkba.
6. Szűz Mária, édes anyánk,
Tekénts, kérünk, sok nyavalyánk,
Jézust kérjed segítségére,
Hogy ne jussunk pogánykézre.
7. Nincsen értünk ki harcoljon,
Ellenségünkkel ki víjon,
Téged kérünk, kegyes Jézus,
Pogány neptől légy oltalmunk.
8. Bús szívünköt, fájdalmunkot,
Szernyü nyomoruságinkot,
Édes Jézus, vedd el rólunk,
Hajlékunkban hadd lakhassunk.¹⁾
Ámen.

1) Változat: nyughassunk.

XXXIV.

Cantio.

1. Herculia proles, szívemnek rontója,
Potentibus annis bajra kihívója,
Ferarum genetrix, lelkemnek zsarlója, (?)
Quid fremis in corde, fene vadak anyja.
2. Talán az te szived lapidum species,
Erős és kegyetlen, tanquam duricies,
Terméskőnek neve¹⁾ in te sunt species,
Engemet mért hagysz el, ubi tua fides?

1) Neme helyett.

3. Tanquam meum corpus, téged szerettelek,
Supra dignitatem meg is böcsültelek,
Sed si jam deseris, téged eleresztlek,
Vive tibi saltem, s én is mást keresek.
4. Nem téged, de immár alteram amabo,
Magamot nem közlöm jam cum inimico,
Vagyon nekem most is quam corde diligo,
Te tanquam rebellem mutare intendo.
5. Avagy azt mondod-e, ut mihi placebis,
Valamely üdöben mea lux lucebis?
Azt tagadom szernyen, inimicus eris,
Mert szivem miattad eheu quam fustis.
6. Est mihi praeter te egy kedves galambom,
Cujus album corpus magamhoz szorítom,
Charam meam fidem hozzá el nem hagyom,
Sed sicut amicum, magamét úgy tartom.
7. Cur quia honorem te az földhöz verted?
Cum praeter sodalem más után vetted?
Depositam fidem hátad mellé tetted?
Vale, vade, cave, hitedet megszegted.
8. Mert az szeretetben fides exoptatur,
Hogy szeressen híven et pie ut justum (?),
Éljen csak ő véle semper diligetur,
De az ki másként jár, cor illius est fur.
9. Occidit ipsa res, szintén én magamot,
Tua fallacia az én vigságomat,
Oscurabit quoque fényes napjaimot,
Non monstrabo jam-jam én barátságomat.

XXXV.

Cantio.

1. Oh mely siralmas volt nékem E rossz világra születnem; Mert van nagy kinszenvedésem, Nyomorúság egész élttem.	3. Az szakácsunk igen ^tcsunya, A jó főzéstül mostoha, Gyakran felkopik az álla, Ki tarisznyát vett nyakába.
2. Minden nap kétszer kántálunk, Öt-hat utczákat bejárunk, Mégis csak korog az hasunk, Mert kinyeret sem kaphatunk.	4. Nem füstös az égett borunk, Csak zavaros vizet iszunk, Bort még ^{amamunk}.....(?)látunk, Attul nem bolondoskodunk.

5. Szakadozott, fótos ruhám,
Mind egész fót az tarisnyám;
Csizmámot csinálta apám,
Hájjal bélelt kopott kucsmám.
6. Dolományom egy rossz szokmány,
Az is bizony elég ocsmány;
Mert az mente és dolomány,
Jobb ennél egy pipa dohány.
7. Az is éppen tetű fészke,
Gonosz bolhákkal van tele,
Megkeressük minden estve,
Mégsem fogyhat ki belőle.
8. Esztendeig sines egy pénzünk,
Nincsen mivel köntöst vegyünk,
Majd meztelen az testünk,
Ha horgas nem lesz az körmünk.¹⁾
9. Hát az társamnak az vállán
Tetű-korcizolást ha látnál?
Bolha-csipdesést az farán
Láthatnál te minden órán.
10. Ha az leczkénket nem tudjuk,
Mesterünket elkerüljük,
De kezeiben kap münköt,
Felvágja az fenekünköt.
11. Gyakran mondják, hogy accede,
Vagy pediglen prode inde,
Azt kiáltsák, tolle, tolle,
Akkor az én szóm csak ve, ve!
12. Boldog az, ki nem próbálta,
Hogy az deákoknak dolga.
Az ki másként élhet, soha
Ezt a sorsot ne kívánja.
13. Azt kiáltsák iskolába:
Recitetis hogy e contra
Dispotetis (?) parancsolja;
Jaj lesz annak, ki nem tudja.
14. Egy kevéssé ha ott nem léssz,
Akkor bizony szegényben léssz;
Mert azt kérdik hol kerengesz,
Ily sokáig te hol heversz?
15. Alattomban az kérdése:
Korcsomára érkeztl-e,
Valjon tánczot nem jártál-e,
Hát egyéb csint nem tettél-e?
16. Hogy ha voltál ily dologban,
Fejed füstí menyen lángban,
Orczád gyuladoz magában,
Bezzeg vagy akkor az búban.
17. Ha azt mondják, hogy fekdj le,²⁾
Akkor szomorkodj szived;
Elmulik így minden kedved,
Magszédül (bele) az fejed.
18. Jobb ennél az parasztmunka,
Ily bánat szívit nem rontja;
Elmehet, nem háborgatja,
Az koresomán ül dudolva.
19. A mit akar, azt cselekszi,
Senki poenáját nem féli,
Bezzeg életit jól éli,
Guzsalyasban el mer menni.
20. De az deák csak bánkodik,
Elmójében gondolkodik,
Az korcsomán sem nyughatik,
Csak elig meg nem hal félig.
21. Azt gondolja, jövendőben
Megyen mester eleiben,
Hol neki poenája lészen,
Ki nem kicsin, de nagy igen.
22. Így van szegény deák dolga,
Mely boldog, ki nem próbálta,
Szegénységít ne is mondja,
Sőt magát boldognak vallja.

1) Azaz: ha nem lopunk.

2) T. i. hogy megcsapjanak.

23. De nézzünk a parasztokra,
Vigyázzunk az ők sorsokra,
Szemünköt vessük dolgokra,
Miképpen folynak e módra
- 1
24. Nám nyakokon van az járom,
Estve reggel vonják, látom,
Ki alatt nincs nyugodalom,
Sőt inkább van nagy fájdalom.
- h
25. De mégis az gonosz német
Meg nem hallgatja beszédét,
Hanem úti szegény fejit,
Hányja, veti az gyermekit.
26. Kapitányhoz jár favágni,
Az szakácshoz mosogatni,
Hol német szolga is úti,
Éjjel-nappal is kergeti.
27. Nincsen sobult nyugodalma,
Akármely felé fordulva
Vagyon szegénynek nagy búja,
Egész éltében nagy búja.
28. Kinek van 5 s 6 gyermeke,
A mellett nincsen kenyere,
Csak egyszer sincs jó ebéde,
Búbánat egész élete.
29. De a deákoknak sorsok,
Jobb ennél ők állapotjuk,
Csak játék majd minden dolgok,
Könnyebb ennél ők poenájuk.
30. Hogyha szállásról kimennek,
Vagy korcsomára érkeznek,
Ha megtudják az mesterek,
Eltagadják, mert mesterek.
31. Német miatt nem szenvednek,
Postára soha nem mennek,
Fáért vasba nem fizetnek,
Inkább némettől is vesznek.
32. Egy küs csinban hogyha esnek,
Certissime, úgy esküsznek,
Non fuimus, úgy beszélnek,
Addig, hogy nem büntetődnek.
- 2
33. Nagyobb igájok van nekik, 1)
Ki holtig fejeken fekszik;
Házában elig nyughatik,
Reszketvén ágyában fekszik.]
34. Német berdoját²⁾ ha hallja,
Mindjárt akkor ugrik talpra,
Elig meg nem szakad nyaka,
Uram, mi kell? — mondton mondja
- 3
35. Mégis gyakran verik hátát,
Ütögetik sokszor vállát,
Alig mozgatja két karját,
Mégis üzik szegény postát.
36. Az adóért háborgatják,
Éjjel-nappal csak vadászszák.
Birótul polgárhoz hajtják,
Istrázsára parancsolják.
37. Most szénával, most búzával,
Vagy pediglen porcióival,
Néha füvel, avagy zabbal,
Elüzetik katonával.
38. Ha nem menyen, szegényt hajtják,
Puska végivel taszítják,
Fuss, fuss hunczfut, úgy biztatják,
Néha (rég) orra is taszítják.
- 5

1) t. i. a parasztoknak.
2) Wer da.

39. Hogyha két tyukja vagyon is, 41. De immár többet nem szólok.
Megmelyeszi szegény azt is, Mert bizony azt jól tudjátok,
Attul csak azt mondja: Vasz is' 1) Hogy jobb az deákok sorsok,
Csak hozz elé hamar mást is. Kit mindennap óhajtotok.
40. Három, négy gyertyáját gyújtja, 42. Kit irván ezerhétszázban,
Katonáját mikor várja; Harminczkilencznek folytatában,
Talpon állva istrázsálja, Áprilisnek holnapjában,
Ajtaját is nyitva tartja. Midőn volnék iskolában. Ámen.

1) Was ist?

h ←

Jegyzet: Első versszakát v. ö. Thaly: *Régi magyar vit. énekek*. II. 283. l.

Közli: FERENCZI ZOLTÁN.